

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

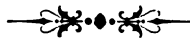
А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у Љубљани, К. НИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив. у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф. Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА проф. Унив. у Београду.

КЊИГА VI.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД 1926—1927.

3. Уа!

Монах Комнин и Прокле написали су почетком 15 века у Јањини на грчком језику један спис „О разним деспотима Епира, о тиранину и деспоту Томи и о Комнину Прељубу.“ У томе је спису испричано доба српске владавине у Јањини и околини и испричани су догађаји, који су се тамо одигравали у доба кад су Срби губили и изгубили власт у Епиру.

Спис Комнина и Прокла издан је, по једном Верковићевом препису, у Гласнику 14 (1862; о самом спису и о другим издањима в. К. Krumbacher, *Geschichte der byzantinischen Litteratur* 1897², 344—5).

Причајући врло опширно о нередима, који су избили у Јањини у фебруару 1379 год., када су и Арнаути били опсели варош, писци кажу како су становници Јањине демонстрирали против Гуле, једног заповедника у вароши. Они су *πορηνάχλων κακῶς τὸν Γουλιᾶν, κατὰ κράτος εἰς αὐτὸν ἐπισπάρμενοι, καὶ ῥοῦα! ῥοῦα! φωνάζοντες...*

Становници Јањине викали су дакле Гули при демонстрацијама 1379 год.: *ρυα!* Од тога *ρυα* постао је без сумње демонстративни узвик *уа!*, који се у Србији тако често и тако радо употребљава.

Да напоменем још и ово. Поп Вук Поповић, описујући Вуку Караџићу, у свом писму од 25 јануара 1855 год. свадбу кнеза Данила прича како је кнез, када је његова невеста дошла близу Цетиња „излетио на коњу, и трком посред војске долетио до своје књагиње и повиче: *frua!*“ (Вукова Преписка VII, 261).

Сш. Сшанојевић

4. Његошев враг са два мача.

И поред свеколиких коментара г. Решетара и помагача му, баш почетна два стиха „Горског Вијенца“:

*Виђи врага су седам бињиша,
Су два мача и су двије круне!*

остала су доскора без довољно примљивих коментара. За први део (седам бињиша) и трећи (двије круне) дао је др. Лујо Бакотић у Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор, књ. I, св. 1., на стр. 138. цитирајући један став из Историје Средњег Века од Виктора Дирија, објашњење, довољно убедљиво. Питање је сад још, из које је *књиге*, ван Диријеве, могао Његош наћи те податке о Тур-

гул-беговом крунисуњу и огртању бињишима. Остала су необјашњена још *два мача*. Тумачење г. Решетара, као да се то тиче владе султанове над земљама два континента, Азије и Европе, чинило ми се увек да је мање-више натегнуто (јер би управо требало *три мача*, због Африке) и да би се могло пре тицали двеју круна, и надао сам се да ће се и ту наћи неко простије, реалније објашњење.

Кад сам г. 1920 у Сарајеву, у Земаљском Музеју, у одељењу за старинско оружје и ратна знамења, видео један „дервишки“ барјак, на коме је у оквиру од некаквих натписа извезен као грб *двокраки мач на једном балчаку*, сетио сам се Његошева „врага су два мача“ и помислио да је такав барјак, с таквим грбом, могао врло лако видети и сам песник Горског Вијенца, међу трофејима које су Црногорци доносили на Цетиње.

Ипак, то још није сасвим поуздано. Ако би заиста и то био грб турски, мораће се наћи потврдна трага томе и у литератури, нарочито литератури могућно приступној и Његошу. И нисам се преварио. Има наиме, у Христифора Жефаровића Стематографији, међу осталима, и грб „Турције“, и на њему је између звезде и полумесеца нацртан тачно онакав исти *двокраки мач*, односно *два мача на једном балчаку*, и испод њих су ови стихови :

Мѣч свѣбѣ дѣржитъ Турска свирѣпа рѣкоу

Казнь ѿ Бга посланнѣ видимъ ѿ ѡбою.

Ѣднимъ блга восточна себѣ присвоѣтъ

Дрѣги^М покой западнѣй нагло разорѣтъ.

Популарност Жефаровићеве Стематографије, која је за годину дана, и то још 1741, доживела два издања; чијим се грбом за „Тривалију“ послужила и Карађорђева Србија; за чије је грбове знао и Сима Милутиновић, учитељ Његошев, те их описује у „Трагедији Обилића“, писаној у Црној Гори, год. 1827., — вероватно је била и толика још, да је за грбове у њој нацртане могао дознати и песник Горског Вијенца, кнез и владика Црне Горе, народољубац и ревностан читач и скупљач књига, првенствено о славној прошлости народа нашега. Па кад је имао и ону, старију још, и рукописну „Повест о боју на Косову“, (о томе други пут више), сасвим је вероватно да је имао и штампану (управо у меди резану па отискану) Стематографију Жефаровићеву, и по њој створио слику свога „врага су два мача“.

Д. Косић.